

ادبیات علم و سبب و سبب علمی

هفته‌لق سیاسی ، ادبی ، علمی غزته‌در

جلد : ۲

سنه : ۲ ۲۸ ربیع الاول ۱۳۳۶ جمعه ایرتسی ۱۲ کانون ثانی ۱۹۱۸ نومرو ۱۹ — ۵۰

ایران ادبیاتینک ادبیاتمه تأثیری

مرد عالیینک نام معظمه نسبت به باهی دیار وطنده به اربع وعرفانک
هامی منوری دولتتآب و نجابتیهامه عبدالمجید افندی ابره عبدالعزیز
خانم حضرتتیرینک خاکای عالیبرینه تقدسه شکرانه .

سی . مه

معارضه‌یی پک زیاده سون بر محم [۱] اسلوب افاددهمی تدقیق و تنقید ایله شرفیاب ایدرکتی ،
تقدیردن زیاده تعریضی تضمن ایدن بر لسان ایله ، ایران اشعارینک نثرلرمدده تأثیر بارزینی مشاهده
ایتدینکئی سویلش و حتی بم، بیامم نه مناسبتله ، کندیسنه اولان بعض اعترافاتمی سند اتخاذ ایتشدی .
بن بوادعادن - که حقیقت محضه اولسنی تمی ایدرم - فوق العاده ممنون و مفتخر اولدم . چونکه مختلف
دره لردن ، کلیشی کوزل طویلانمش میاه سرسری به بکزه تدیکم مداد بیانمه ، بو دوستم غایت اصیل
بر منبع توجیه ایتک عنایتنده بولنیوردی . او یله بر منبع که زلال عرفاتی شرق و غربک بیکرجه
طبايع مستعددهمی بیک سنه دن بری قانه قانه ویا قانه میه قانه میه اچمشلر وینه توکده ماه شلردر .

منشی ماضینک ظلام ایهامنده قالان اوبیوک ادبیاتک بو کیجه نه تاریخچه سنی تنظیم ایده جکم ،
نه تأثیر جهانشموانی ایضاح . اون اوچ یاشمدن بری او قودینغی آ کلامغه و آ کلادینغی یازمغه چالیشیرم .
اوتوز بش سنه لک حیات تبعلک افکارمده ترسب ایتدیردیکی قناعتلری بر حسب حال صورتنده حصار
فاضله به بیلدیرمک ایتدیورم . سوزلرمدده بومسامره ایچون کتابلردن طویلانمش معلومات وامثله دکل
سنه لک ادراک و حسیاتمه حقیقت اوله رق قبول ایتدیرمش اولدینغی شیلر کورونه جکدر .

ادبیات ایرانیه حقیقده بجل ، فقط اساسلی معلومات استحصال ایتک ایتدینلره بو وادیده جدی
براستاد متبحر اولان حسین دانش بکک (سرآمدان سخن) یله (تعلیم لسان فارسی) عنوانی آلتندم
اخیراً انتشار ایدن اثرلرینک قسم رابعی بالخاصه توصیه ایدرم . حسین دانش بک ایرانی بردودمان

فردوسینک (زنده کردم) دیمسندن ده آکلاشیایور که ایرانک سرده ویا خوابیده ادبیاتی وارایش .

عربلر ایرانی ضبط ایتدکاری زمان ، قرآن عظیم الشانیدن بشقه برظاق متاع اشعارده مالک ایدیلر .
وبونلرله بک زیاده افتخار ایدرلردی . فقط کرک کلام قدیم ، کرک اشعار حدیثه عجمک روح اصلیبسی
تمامیه تسخیر ایده مدی . تسخیر ایتک شویله طورسون ، طوپراغک فاتح ومالکی ، اخلاق وعواندک
مغلوب ومملوکی اولیوردی . اکا سره ایرانک دبدبهلری ، خلفای عباسیه به عیناً انتقال ایتشدی .
آرتق دجله نهرینک طالغهرلی ، ملوک ایرانک مداین بلده سنده کی سیرایلریدن عکس ایدن های وهوی
اذواق ، عباسیلرک اوچ ، درت ساعت قدر داها شمالده وجوده کتیردکاری بغداد شهرذی احتشامندن
طوپلایه رق ، بحر عمانه وعمان زمانه دوکیوردی .

شعراى جاهلیه وامویه نك حماسیاتی مقامنه آفنگدار ، طرب افزا ، خیالارله مشجون و مزین ،
شهو تناک ، رقصان ومرقص بر شعر قائم اولمشدی . غالب اولان عرب ، مغلوبنک کوکیسی کندی
دیزینک وبوغازی قلیچنک آلتنده چیرپینرکن بیله ، عجمک اسیر مائری اولیوردی . وبونک بویله
اولدیغندن - زواللی نشوه غالییت !... - اوبی خبردی .

[مابعدی وار]

سهمانه نظیف

تورکک منشانه وار

ملورای نهرده تورک قرالیچهسی (تومیریس) ایله کیخسروک محاربهسی

(هُروودوت) طرفندن حکایه اولونان بو وقعه تاریخیه (سکیتر) ک [۱] صفوت قلب، متانت
واخلاقنی لایقیه اراهه ایتدیکندن ممکن مرتبه تمامیه وعینیه درجنی مقضی کوردک . شویله که :
« کیخسرو آتوریلری تحت انقیاده آلدقندن صوکره (ماساچه تله) ی [۲] دخی دائره تحکمنه ادخال
ایتمک ایستهدی . کثرت وجنکاورلکاریه مشهور اولان بوقوم بحر خزرك شرقنده و (آراقس) [۳]
نهرینک اوتبه طرفنده سا کندرلر . مذکور ده کیزک شرقنده جسم براووم واردرکه کوز ایله
نهایتی کوریله منر . کیخسرو بو صحراده ساکن اولان (ماساجتله) ایله حرب ایتکی تصمیم
ایله دی . » [ماده ۲۰۴]

« اوهنگامده ماساجتله حکمداری زوجی وفات ایتش اولان (تومیریس) [۴] نامنده برقادین

[۱] ابلاده ایضاح اولندیغی اوزره قدیم یونانیلر (تورک) ویا (تورانی) کلهسی کی (طاغلی)
دیمک اولان (چیغیل) ، (چیغیت) ویا (چیغاتای) کلهسی (سکیت) طرزنده تلفظ واستعمال ایله مشلردر .

[۲] زیزده کوریله جکی اوزره (جه تله) .

[۳] بونهردن مراد (اوکسوس) یعنی چیجون نهریلر .

[۴] بوکله ناک نهایتنده کی (ایس) لفظ یونانیسی حذف اولندقدن، باقی قالان (تومیر) کلهسی

(تهمیر) ، (دهمیر) ، (تیمور) ویا (تومور) دیمکدر .

ایدی . کیخسرو مشارالیه انک ید ازدواجی طلب ایدر . فقط (تومیریس) بوتکیفدن مقصد نه اولدیغنی اکلایه رق موافقت ایتز . کیخسرو بوصورتله حیاہ سنک فائده مند اوله مدیغنی کورنجه اظهار مائی الضمیر ایله ماساجتارک اوزرینه یورو مک اوزره اردوسیله آراقس نهرینه متوجهاً حرکت ایدر . نهره واصل اولدقده صویک اوزرینه برکوپری انشا واثناى مرورده عسکرینی محافظه ایچون ساج قولار ترتیب ایتدیرمکه باشلار . « [ماده ۲۰۵]

« کیخسرو بوایشلرایله مشغول ایکن (تومیریس) کندیسنه برسفیر کونده رهرک دده یرتیرکه : « ای مدلرک پادشاهی ! شو مشغول اولدیغک تدارکات واستحضارات مستعجابه کنن واز کچ ، چونکه بونلرک کندی حقه کده خیری اولوب اولمایه جغنی بیلمزسک . سوزنی دیکله ده کندی ملککده حکمران اولتله اکتفا و بزى دخی ماملکمزہ صاحب اولغنه مساعدہ ایت . فقط بلکه بونصیحتی دیکله مک ایستہ من و ترک حال حضور ایله همه حال میدان مبارزه ده ماساجتار ایله اولچوشمکی آرزو ایدرسک : اوله اولسون . بو حالده نه ایچون بلا زوم کندی یورو یورسک ؟ بز اوچ کونلک بر مسافه کری چکیلیز ؛ بو اثناده سن بلامانع صوی کچر و اراضی مه داخل اولورسک . و یاخود بزى ، کندی اراضی کده قبول ایتکی ترجیح ایدر ایسه ک ، سن عینی بر مسافه کری چکیلیز و بزى بکلسک . »

« کیخسرو تومیریسک الچیسنی دیکله دکن صکره سرآمداتی جمع ایدرک بر مجلس مشورت عقد ایدر و هرکسک رأینی صورار . اکثریت آرا صوی کچمه یوب دشمنی بکلمکی موافق کورور . فقط کیخسروه اوله اسیر دوشمش اولان (لیدیا) حکمداری (قرمزوس) مجلسده حاضر بولندیغندن مشارالیه عکسی فکده بولونوب صوی کچمه مک بر قادیندن قورققی دیمک اولدیغنی و بلکه صوی کچدکن صوکره بر حده حریه اولق اوزره کیجه لین اردو کاهنده بر مقدار عسکر فقط کلی ییه چک اطعمه و ایچه چک شراب ترک ایله یهرک عسکرک قسم کلیسیله صویه طوغری کری به چکلمک و صافدرون ماساجتار قولایلقاه اوردوکاهی ضبط ایله دکن یمکه و ایچمکه دالهرق مست اوله جقارندن کیجه لین قسم کلی ایله عودت ایدرک دشمنی بقتہ حال بیهوشیده باصمق و جمله سنی تلف ایله مک داها قولای اولدیغنی بیان ایدر . کیخسرو بوفکری تصویب ایلز ونهری کچه جگنی تومیریسک سفیرینه سویلز . « [ماده ۲۰۵ و ۲۰۶]

« وعدینه صادق اولان قرالیچه کری به چکیلیز . اولوقت کیخسرو (قامیز) نام اوغلیاه (قرمزوس) ی محترماً پایتخته یوللار وبعده نهری اردوسیله مرور ایدر . « [ماده ۲۰۷]

« کیخسرو نهری کچهرک ماساجتارک اراضیسندہ کچیردیکی ایلک کیجه داعی انتباه بر رویا کوزورده اویقوسندہ معیتی ارکانندن (کشتاسب) ک بویوک اوغلی کورورکه اوموزلرنده پیدا اولان ایکی قناددن بری آسیایی دیکری آروویایی سایه دار ایدیور ایدی . فی الواقع کشتاسبک بزقاج ارکک اولادی اولوب بونلرک اک بویوکى (دارا) اسمنده و اولوقت یکر می یاشنده ایدی . کیخسرو بورویادن واصل اولدیغنی دیارده ترک حیات ایدرک تاج و تختک برکون دارایه انتقال ایده جگنی برالهام آسانی اولق اوزره استدلال ایده جگنه بودلی قانلینک کندی سلطنته کوز دیکرک علیهنده ایقاع مفسدت ایلمکده اولدیغنه ذاهب اولوب کشتاسبی نزدینه جلب ، کوردیکی روئیایی حکایه و خوف و اندیشه سنی تفهیم ایدر . کشتاسب حکمداری تأمین ایله دکن صوکره کندیسک عودتنه قدر بویوک اوغلی تحت نظارت و ترصدده بولندیرمق اوزره پایتخته عودت ایدر . « [ماده ۲۰۹ ، ۲۱۰]

« کیخسرو نهردن برقوناق مسافه ایلروله دکن صوکره (قرمزوس) ک دیدیکی گبی اوردوکاهنده

بر مقدار عسکر براقه رقی عسکرینک قسم کلیسیله صویه دوغری کری به چکیلیر . بونک اوزرینه ماساجتار قوتلرینک یالکز برئی ایله کورونورلر و عجملرک قوه حاضره سنی قولایلقه مغلوب و اوردو کاهلرینی ضبط ایدرلر و بوراده غنائم و فیره ، اطعمه و مشروبات نفیسه بی کورنجه نشئه ظفرله تیقظ و احتیاطی الدن براقه رقی عیش و عشرته قویولوزلر . دارا ایسه کیجه لین قسم کلیسیله ماساجتاری نا کهان باصه رقی بونلرک برقسینی خواب مستیده تلف و متباقی قسمی ده اسیر ایدر . بونلر میاننده تومیریسک اوغلی و ماساجتارک جنرالی (سیارغاپیسه س) [۱] دخی بولونور [ماده ۲۱۱] .

« تومیریس عسکرینک هزیمتدن و اوغلتک دوچار اولدینی فلاکتدن خبردار اولنجه کیخسروه بر سفیر کوندره رک شو سوزلری سویلتدیریر : « ای انسان قاننه قانمق بیلمز اولان کیخسرو ! چالدیغک غلبه دن طولانی مغرور اوله ! سنی ییکیتک ایله دکل ، بلکه دسیسه و خیرک یاردمیله بزنی غافل بوله رقی باصدک و اوغلی اسیر آلدک . شیمدی بو صوک اخطارمی کندی منفتک نامنه اولسون دیکه : اوغلی بکا تسلیم ایت واردومک ثانی محو ایتکله اکتفا ایله یهرک کندی ممالککه دون . اگر بو صوک تکلیفی قبول ایتز ایسه ک ، ماساجتارک تا کریسی اولان کونشه یمن ایده رم که انسان قاننه هر نه قدر صوصامش اولور ایسه ک اول ، بن سنی ینه قاندریرم . » [ماده ۲۱۲]

« کیخسرو هیچ بر جواب ویرمز . بو آراق تومیریسک اوغلی حال مستیدن بیدار اولوب گرفتار اولدینی کرداب فلاکتی کورنجه باغلرینک چوزلمسینی کیخسرو دن رجا بو مساعده بی استحصال ایدر . فقط قوللری بوش قالیر قالماز همان کندینی اورارق بولندینی شو حال خجالتدن نفسی تخلیص ایدر . » [ماده ۲۱۳]

« تومیریس برحاله واقف اولنجه بوتون عسکرینی جمع ایدرک کیخسروک اوزرینه یورور . آرالنده وقوعه بولان مصادمه ، بنم فکرجه ، شیمدی یه قدر باربارلر آراسنده اولان محارباتک شدتلیسیدر . بومعارکدنک صورت جریانی تحقیقی ایله دیکم وجهه تعریف ایدیم :

اولاً طرفین اوزاقدن اوق ایله حرب وجداله باشلارلر . اوقلر صرف اولندقدن صوکره محاربلر قیلیج و قامالرینی چکدرک بربرینک اوزرلرینه آتیلرلر . هیچ بر طرف یوز چویرمکسزین مقاتله برچوقی زمان دوام ایدر و نهایت ماساجتار غالب کلرلر . بو محاربه ده عجم اوردوسنک قسم اعظمی محو و کیخسرو تلف اولور . تومیریس اولجه ایتدیکی یعنی یرینه کتیرمک ایچون مقتولر میاننده کیخسروک لاشه سنی بولدیروب باشنی انسان قانیله طولو بر طولومک اینسه صوقدیردوق دیرکه : « بن صاغ و غالب اوله رقی سنی بویله خاک هدلده مقتول و مغلوب کورویور ایسه مده بو سنی دنائتکارانه بردسیسه کله محو ایتدیگک سوکیلی اوغلتک ضیاعندن بنی متسالی ایدمز . ای کیخسرو شمدی ممنون اون ! وعدمی ایفا ایدرک ایشته سنی انسان قاننه قاندریریورم . » [ماده ۲۱۴]

کرچه (کسه نوفون) آریده کیخسروک پایختنده حال طبعیده اوله رقی وفات ایتدیگتی یازمش ایسده مورخین سائره یونانیه و افرنجیه حکمدار مذکورک (هرودوت) ک یازدیغی کی میدان محاربه ده « مقتولاً وفات ایتدیگتی قبول ایتشلردر . متقاعد ارکان حربیه فریقی

انور